

A kommunikáció fejlődése csecsemőkorban

Az újszülött babák úgy jönnek a világra, hogy készen állnak a környezetükkel való kapcsolódásra, szükségleteik jelzésére, később pedig arra is, hogy a külvilágtól tanuljanak. De nemcsak a babák, a szülők is rendelkeznek ösztönös képességekkel arra, hogy a babájukkal kapcsolatba lépjenek. Válaszolnak a csecsemő sírására, vigasztalják. Egyszer ők kezdeményezik az interakciót, máskor a baba. Folyamatosan oda-vissza jeleznek egymásnak mozgással, arckifejezéssel, hanggal.

Ha nem érkezik válasz valamelyik féltől, megszakad a folyamat. Ezen a ponton el kell gondolkoznunk a szülők, gondozók okostelefon használatáról. Milyen hatással van a babára, amikor a gondozójával való kommunikációt gyakran megszakítja egy hívás, egy üzenet érkezése, ami talán a gondozót jobban stimulálja, mint a babával folytatott interakció? Mindenképpen akadályozni fogja ez a baba fejlődését, mert ilyenkor megerősítés helyett frusztrációt él meg kommunikációs próbálkozásai közben. Mint ahogy a TV-ből érkező háttérzaj is zavaró, mely folyamatosan túlterheli a baba még éretlen, fejlődő idegrendszerét. Jó ötletnek tűnik tehát, ha csendes, nyugodt környezetben gondozzuk a csecsemőt, miközben sok-sok lehetőséget biztosítunk számára a gondozóval folytatott „párbeszédre”. A tipikus fejlődésű csecsemű ebben a környezetben hatékonyan kommunikál gondozójával: szemét, fejét, testét a gondozó felé fordítja, felé mozog a térben, pl. felé nyúl vagy halad felé; hangokat ad; szemkontaktust vesz fel; teste aktív.

Hogyan jelzi, hogy elfáradt, elég volt? Mik az erre utaló jelek? Másfelé néz, nem a gondozóra; kevésbé jelez már vissza; másra figyel; nyüglődik, sír; nem mosolyog vissza; grimaszol; esetleg csuklik; darabos a mozgása; túlzottan aktív vagy ellenkezőleg álmos, fáradt; a teste elfordul gondozótól.

3 hónapos korra már egyértelműen használják a babák ezeket a jeleket, így könnyen olvashatjuk, hogy számukra megfelelő-e vagy nem az adott helyzet. Előfordulhat azonban, hogy az ideális környezetben sem reagál a csecsemő a gondozó kommunikációs kezdeményezéseire, és ezzel a problémával érdemes foglalkozni. A szociális kommunikáció korai fejlődésében elakadásokat tapasztalhatunk: ha a csecsemőt kevésbé érdeklik a társsal végzett tevékenységek; ha nem néz a szülő arcára túl gyakran; ha csendes baba, nem használja a hangját; nem használja a testét kommunikációs célra; elfoglalja magát és nem kíván társas együttlétet; jobban lekötik a tárgyak, mint az emberi arc; nem jelez vissza, nem válaszol a közeledésre. Ezek a tünetek az autizmus spektrum zavar korai jelei lehetnek.

Autizmust nem diagnosztizálnak csecsemőknél, de foglalkozunk az első jelekkel, illetve az autizmus miatt kialakuló problémák megelőzésével.

Ha szülőként, gondozóként a fenti tünetek közül bármelyiket is tapasztaljuk, érdemes a kommunikáció korai fejlődéshez értő szakember (logopédus, gyógypedagógus) tanácsát kérnünk.

Pinczés Gréta

gyógypedagógus, ESDM terapeuta

FMPSZ Martonvásári Tagintézménye